

ROMÂNIA

Administrația
Prezidențială

Departamentul
Legislativ

Telefon: 021.430.08.66
Fax: 021.411.18.79

E-mail: colegis@presidency.ro
Web: www.presidency.ro

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 2/7055/12.11.2020

DL/1239/11.11.2020
Nesecret

Doamnei Silvia-Claudia MIHALCEA
Secretar General al Camerei Deputaților

Stimată doamnă Secretar General,

Prin Decizia nr. 679/30.09.2020 Curtea Constituțională a constatat că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal este neconstituțională, în ansamblul său.

Având în vedere cele sus-menționate vă trimitem, alăturat, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, în copie.

Cu stimă,

Consilier Prezidențial

Mihaela CIOCHINA

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

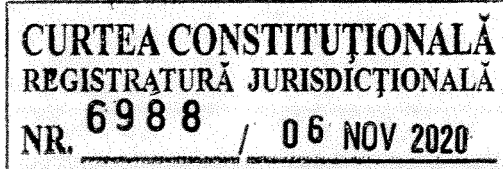
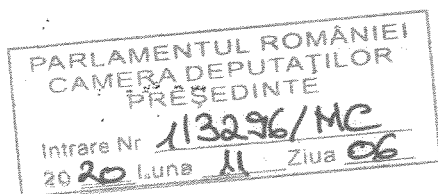
Palatul Parlamentului

*Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România**

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosarul nr.760A/2020

Domnului

ION-MARCEL CIOLACU

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL

Nr. 2/2523/03.11.2020

Vă comunicăm, alăturat, în copie, Decizia Curții Constituționale nr.679 din 30 septembrie 2020, definitivă și general obligatorie, prin care Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite și a constatat că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, în ansamblul său, sunt neconstituționale.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE,

PROF.UNIV.DR. VALER DORNEANU

ROMÂNIA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr.760A/2020

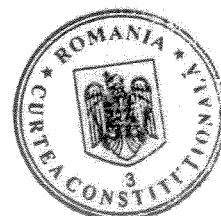
DECIZIA nr.679
din 30 septembrie 2020

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru
modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal**

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel-Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia-Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Oana-Cristina Puică	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, obiecție formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în temeiul prevederilor art.146 lit.a) teza întâi din Constituție, ale art.11 alin.(1) lit.A.a) și ale art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr.936 din 18 iunie 2020, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.3259 din 19 iunie 2020, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a trimis Hotărârea nr.3 din 18 iunie 2020 prin care Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, a sesizat instanța de contencios constituțional cu prezenta obiecție de neconstituționalitate, care constituie obiectul Dosarului Curții

Constituționale nr.760A/2020. La sesizare a fost anexată Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, au fost formulate atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă.

4. **În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate extrinsecă**, se susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal (PL-x 286/2018) încalcă prevederile art.61 alin.(2) și ale art.75 din Constituție, prin nerespectarea principiului bicameralismului.

5. Astfel, se arată că în Decizia nr.561 din 18 septembrie 2018, paragraful 34, Curtea Constituțională, reiterând jurisprudența sa cu privire la principiul bicameralismului, a reținut două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura legislativă, se încalcă principiul bicameralismului, și anume: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ (Decizia nr.710 din 6 mai 2009, Decizia nr.413 din 14 aprilie 2010, Decizia nr.1533 din 28 noiembrie 2011, Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, paragraful 29, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, paragraful 54, și Decizia nr.377 din 31 mai 2017, paragraful 44).

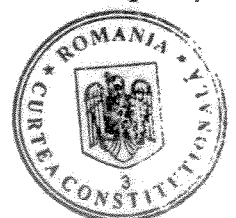
6. Tot prin Decizia nr.561 din 18 septembrie 2018, paragraful 52, Curtea Constituțională a arătat că modificările și completările pe care Camera Deputaților le-a adus propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată nu se raportează la materia avută în vedere de aceasta din urmă și deturnează concepția de ansamblu a acesteia, prin stabilirea unor soluții legislative diferite, ce se referă la alte instituții

din materia executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, iar nu la cea avută în vedere inițial.

7. De asemenea, prin Decizia nr.404 din 6 iunie 2019, paragraful 79, Curtea Constituțională a reținut că modificările și completările pe care Camera decizională le aduce propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008 și Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, paragraful 28). Legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, astfel că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de o singură Cameră (Decizia nr.1029 din 8 octombrie 2008, Decizia nr.3 din 15 ianuarie 2014, Decizia nr.355 din 25 iunie 2014, paragraful 38, Decizia nr.624 din 26 octombrie 2016, paragraful 39, Decizia nr.765 din 14 decembrie 2016, paragraful 29, și Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, paragraful 32).

8. Se susține că examinarea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal - din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale - conduce la concluzia că au fost încălcate prevederile art.61 alin.(2) și ale art.75 din Constituție referitoare la principiul bicameralismului, întrucât forma adoptată de Camera Deputaților modifică obiectul de reglementare și conținutul legii adoptate de Senat, în calitate de Cameră de reflecție.

9. Astfel, se arată că forma adoptată de Senat are ca obiect de reglementare exclusiv modificarea dispozițiilor art.214 alin.(1) din Codul penal privind infracțiunea de exploatare a cerșetoriei, ale art.215 din Codul penal referitor la infracțiunea de folosire a unui minor în scop de cerșetorie și ale art.216 din Codul penal privind infracțiunea de folosire a serviciilor unei persoane exploatare. În acest sens, în raportul Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților

din 16 iunie 2020 se precizează că inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea Legii nr.286/2009, în sensul majorării limitelor de pedeapsă pentru infracțiunile prevăzute de dispozițiile art.214 alin.(1), ale art.215 și ale art.216 din Codul penal.

10. În schimb, forma adoptată de Camera Deputaților conține o modificare de esență în materia liberării condiționate, prin care se exclude vocația la liberare condiționată a persoanelor condamnate pentru săvârșirea anumitor infracțiuni, deși această modificare nu a format obiectul dezbaterii și adoptării în Senat. Astfel, revizuirea obiectului de reglementare și conținutului legii în raport cu forma adoptată de Camera de reflecție, formă care nu privește instituția liberării condiționate, Camera Deputaților introduce o nouă prevedere în Codul penal [art.100 alin.(7)], prin care înlătură vocația la liberare condiționată a persoanelor condamnate pentru săvârșirea faptelor incriminate de dispozițiile art.188, art.189, art.214-216, art.218-221, art. 234 și ale art.236 din Codul penal, în condițiile în care instituția liberării condiționate - prevăzută în partea generală a Codului - nu a format obiectul de reglementare al legii în forma adoptată de Senat.

11. Se mai arată că această modificare de esență în materia liberării condiționate, adoptată numai de Camera Deputaților, cu nerespectarea principiului bicameralismului, este de natură să afecteze coerența instituției liberării condiționate, în condițiile în care excluderea de la liberare condiționată nu privește numai infracțiuni de o gravitate deosebită, precum infracțiunile de omor (art.188 din Codul penal), omor calificat (art.189 din Codul penal) sau tâlhărie calificată (art.234 din Codul penal), ci și infracțiuni sancționate de legiuitor cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 5 ani [art.214 alin.(1) și art.215 din Codul penal, în forma modificată] sau cu pedeapsa închisorii de la unu la 3 ani (art.216 din Codul penal, în forma modificată).

12. **Referitor la criticile de neconstituționalitate intrinsecă**, se susține că dispozițiile articolului unic pct.1 [cu referire la art.100 alin.(7) din Codul penal] din

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal încalcă prevederile constituționale ale art.1 alin.(5), sub aspectul exigențelor privind calitatea legii.

13. Se invocă, în acest sens, Decizia nr.61 din 13 februarie 2018, paragraful 107, prin care Curtea Constituțională a reținut că respectarea standardelor de claritate și predictibilitate a legii a devenit o cerință de rang constituțional. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că autoritatea legiuitoare, Parlamentul sau Guvernul, după caz, are obligația de a edicta norme care să respecte trăsăturile referitoare la claritate, precizie, previzibilitate și predictibilitate (Decizia nr.903 din 6 iulie 2010, Decizia nr.743 din 2 iunie 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012 și Decizia nr.562 din 19 septembrie 2017). Totodată, instanța de control constituțional a constatat că, deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare (Decizia nr.26 din 18 ianuarie 2012 și Decizia nr.445 din 16 septembrie 2014).

14. Se arată că, din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale, sub aspectul coerenței legislației penale, articolul unic pct.1 [cu referire la art.100 alin.(7) din Codul penal] din legea supusă controlului de constituționalitate nu întrunește exigențele impuse de prevederile art.1 alin.(5) din Legea fundamentală. Astfel, potrivit articolului unic pct.1 din legea criticată, prevederile art.100 alin.(7) din Codul penal, nou-introdus, stabilesc că nu beneficiază de liberare condiționată condamnatul aflat în executarea unei pedepse pentru săvârșirea uneia sau a mai multora dintre faptele prevăzute de dispozițiile art.188, art.189, art.214-216, art.218-221, art.234 și ale art.236 din acest Cod. Așa cum rezultă din textul citat, excluderea

de la beneficiul liberării condiționate operează pentru unele infracțiuni pentru care legiuitorul prevede pedeapsa închisorii de la 6 luni la 5 ani [art.214 alin.(1) și art.215 din Codul penal, în forma modificată] sau de la unu la 3 ani (art.216 din Codul penal, în forma modificată), în timp ce se menține beneficiul liberării condiționate pentru infracțiuni a căror gravitate a fost evaluată de legiuitor prin prevederea unor limite de pedeapsă net superioare. De exemplu, se menține beneficiul liberării condiționate pentru infracțiuni precum lipsirea de libertate în mod ilegal care a avut ca urmare moartea victimei, faptă sancționată cu închisoare de la 7 la 15 ani [art.205 alin.(4) din Codul penal], sau traficul de persoane, infracțiune pedepsită în varianta agravată cu închisoare de la 5 la 12 ani [art.210 alin.(2) din Codul penal], precum și pentru traficul de minori, faptă sancționată în varianta agravată tot cu închisoare de la 5 la 12 ani [art.211 alin.(2) din Codul penal]. Or, excluderea de la liberare condiționată a persoanelor condamnate pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de dispozițiile art.214-216 din Codul penal - în condițiile menținerii beneficiului liberării condiționate pentru infracțiuni contra persoanei a căror gravitate sporită rezultă din prevederea unor limite de pedeapsă superioare - este de natură să afecteze coerența legislației penale într-o manieră incompatibilă cu exigențele prevederilor art.1 alin.(5) din Constituție.

15. Pentru a se atinge scopul legii în materia liberării condiționate, se impune identificarea unor soluții legislative constituționale, astfel încât persoanele condamnate pentru anumite categorii de infracțiuni să aibă vocație la liberare condiționată în condiții restrictive. În conformitate cu jurisprudența Curții Constituționale, legiuitorul poate reglementa astfel de condiții restrictive, care nu presupun excluderea *de plano* a persoanelor condamnate pentru anumite categorii de infracțiuni de la beneficiul liberării condiționate.

16. Se consideră relevant - sub aspectul situațiilor de incoerență generate de dispozițiile art.100 alin.(7) din Codul penal, nou-introdus - faptul că, de exemplu, persoana condamnată pentru folosirea serviciilor victimei traficului de persoane sau

a traficului de minori (art.216 din Codul penal) este exclusă de la beneficiul liberării condiționate, deși persoana care săvârșește infracțiunea mai gravă de trafic de persoane sau de trafic de minori beneficiază de liberarea condiționată.

17. Prin urmare, afectând coerența instituției liberării condiționate, se susține că dispozițiile ale art.100 alin.(7) din Codul penal, nou-introduse, nu întrunesc cerințele privind calitatea legii, cerințe impuse de prevederile constituționale ale art.1 alin.(5).

18. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere.

19. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au transmis punctele lor de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

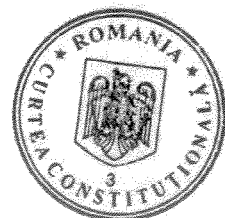
CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

20. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, care a fost adoptată de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, la data de 17 iunie 2020, având următorul cuprins:

„Articol unic. - Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează, după cum urmează:

1. *La articolul 100, după alineatul (6) se introduce un nou alineat, alin. (7) cu următorul cuprins:*

«(7) Nu beneficiază de liberare condiționată condamnatul aflat în executarea unei pedepse pentru săvârșirea uneia sau a mai multora dintre faptele prevăzute la art. 188, 189, 214 - 216, 218 - 221, 234 sau 236.»

2. *La articolul 214, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:*

«Exploatarea cerșetoriei

Art. 214. - (1) Fapta persoanei care determină un minor sau o persoană cu dizabilități fizice ori psihice să apeleze în mod repetat la mila publicului pentru a cere ajutor material sau beneficiază de foloase patrimoniale de pe urma acestei activități se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani sau cu amendă.»

3. *Articolul 215 se modifică și va avea următorul cuprins:*

«Folosirea unui minor în scop de cerșetorie

Art. 215. - Fapta majorului care, având capacitatea de a munci, apelează în mod repetat la mila publicului, cerând ajutor material, folosindu-se în acest scop de prezența unui minor, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.»

4. *Articolul 216 se modifică și va avea următorul cuprins:*

«Folosirea serviciilor unei persoane exploatate

Art. 216. - Fapta de a utiliza serviciile prevăzute la art. 182, prestate de o persoană despre care beneficiarul știe că este victimă a traficului de persoane ori a traficului de minori, se pedepsește cu închisoare de la unu la 3 ani sau cu amendă, dacă fapta nu constituie o infracțiune mai gravă.»

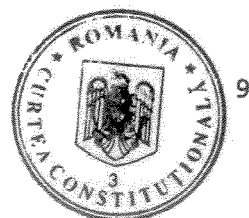
21. În motivarea obiecției de neconstituționalitate se susține că dispozițiile legii criticate contravin prevederilor constituționale ale art.1 alin.(5) în componenta sa referitoare la calitatea legii, ale art.61 alin.(2) privind structura Parlamentului și ale art.75 referitor la sesizarea Camerelor.

22. Analizând admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate, sub aspectul titularului sesizării, al termenului de sesizare și al obiectului acesteia, Curtea constată că sesizarea care formează obiectul Dosarului nr.760A/2020 îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art.146 lit.a) teza întâi din Constituție pentru

exercitarea controlului de constituționalitate *a priori*. Astfel, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, obiecția îndeplinește condițiile de admisibilitate, fiind formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în condițiile dispozițiilor art.25 lit.c) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.827 din 13 septembrie 2005, potrivit căreia „*Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie în Secții Unite pentru: [...] c) sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare*”. În ceea ce privește termenul de sesizare, se constată că obiecția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la data de 19 iunie 2020, în condițiile în care Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal a fost adoptată la data de 17 iunie 2020 de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, iar la data de 22 iunie 2020 a fost trimisă la promulgare. Așadar, obiecția a fost formulată înainte de promulgare - mai exact, în interiorul termenului de 5 zile prevăzut de dispozițiile art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992 -, fiind admisibilă (Decizia nr.67 din 21 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.223 din 13 martie 2018, paragraful 70). De asemenea, obiectul sesizării se încadrează în competența Curții, stabilită de prevederile art.146 lit.a) teza întâi din Constituție - obiecția vizând dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, lege adoptată de Parlament, dar nepromulată.

23. Prin urmare, Curtea constată că a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție, precum și ale art.1, art.10, art.15 și art.18 din Legea nr.47/1992, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

24. Examinarea criticilor de neconstituționalitate extrinsecă privind încălcarea prevederilor art.61 alin.(2) și ale art.75 din Constituție presupune analiza parcursului legislativ al legii și compararea formelor pe care le-a avut de la momentul inițierii și

până la momentul adoptării, pentru a identifica dacă s-au realizat intervenții de natură să încalce principiul bicameralismului.

25. Astfel, examinând procesul legislativ de adoptare a legii criticate, Curtea observă că propunerea legislativă a fost înregistrată la Senat, în calitate de Cameră de reflecție, cu nr.497 din 17 octombrie 2017. În expunerea de motive a propunerii legislative, se precizează că societatea românească se confruntă cu „recrudescența cerșetoriei, în special a celei în care sunt implicați minori”, „fenomen care a scăpat de sub controlul autorităților publice, poate și din cauza lipsei unor mijloace coercitive mai dure”. Curtea reține că forma inițiatorilor are ca unic obiect de reglementare majorarea limitelor de pedeapsă pentru infracțiunile prevăzute de dispozițiile art.214 alin.(1) - exploatarea cerșetoriei, ale art.215 - folosirea unui minor în scop de cerșetorie, precum și ale art.216 - folosirea serviciilor unei persoane exploatate, toate din Codul penal.

26. La data de 21 noiembrie 2017, propunerea legislativă a primit avizul favorabil, cu observații și propuneri, al Consiliului Legislativ (nr.991 din 20 noiembrie 2017), iar la data de 16 ianuarie 2018 - punctul de vedere negativ al Guvernului (nr.12 din 5 ianuarie 2018). La data de 5 februarie 2018, propunerea legislativă a fost prezentată în Biroul permanent al Senatului, ca primă Cameră sesizată, cu nr.L38 din 5 februarie 2018, fiind trimisă pentru raport la Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, cu termen stabilit la data de 6 martie 2018, fără a se primi însă raportul solicitat. Propunerea legislativă a fost adoptată de Senat la data de 2 mai 2018, ca urmare a depășirii termenului de adoptare, potrivit prevederilor art.75 alin.(2) teza a treia din Constituție.

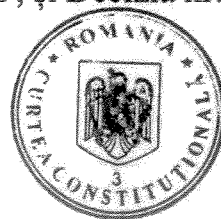
27. La data de 7 mai 2018, propunerea legislativă a fost înregistrată la Camera Deputaților pentru dezbatere și prezentată în Biroul permanent, fără a se aproba procedura de urgență solicitată de inițiatori. La data de 16 mai 2018 a fost primit avizul nefavorabil al Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele

minorităților naționale, la 22 ianuarie 2020 - punctul de vedere negativ al Guvernului (nr.472 din 21 ianuarie 2020), iar la 16 iunie 2020 - raportul Comisiei juridice, de disciplină și imunități, care conține trei amendamente admise și șase respinse.

28. Propunerea legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților la data de 17 iunie 2020, cu amendamentele propuse de membrii Comisiei juridice, de disciplină și imunități, din care primele două amendamente vizează modificări inerente impuse de normele de tehnică legislativă, iar cel de-al treilea constă în completarea prevederilor art.100 din Codul penal prin introducerea, într-un nou alineat, a soluției legislative referitoare la excluderea de la beneficiul acordării liberării condiționate în cazul condamnatului aflat în executarea unei pedepse pentru săvârșirea uneia sau a mai multora dintre faptele prevăzute de dispozițiile art.188, art.189, art.214-216, art.218 - 221, art.234 și art.236 din Codul penal.

29. Având în vedere soluția legislativă introdusă de Camera Deputaților prin dispozițiile articolului unic pct.1 [cu referire la art.100 alin.(7) din Codul penal] din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, autoarea obiecției susține că în Camera decizională s-a realizat o intervenție de natură să încalce principiul bicameralismului, sens în care invocă jurisprudența Curții Constituționale în materie.

30. Curtea reține, în acest sens, că a dezvoltat prin deciziile sale o veritabilă doctrină a bicameralismului și a modului în care acest principiu este reflectat în procedura de legiferare. Astfel, principiul bicameralismului se reflectă nu numai în dualismul instituțional din cadrul Parlamentului, care este format din Camera Deputaților și Senat, ci și în cel funcțional. În același timp, ținând seama de indivizibilitatea Parlamentului ca organ reprezentativ al poporului român și de unicitatea sa ca autoritate legiuitoare a țării, Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră, fără ca proiectul de lege/propunerea legislativă să fi fost dezbătut/ă și de către cealaltă Cameră (Decizia nr.710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.358 din 28 mai 2009, și Decizia nr.89

din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 13 aprilie 2017, paragraful 53).

31. Ca urmare, dezbaterea parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze, ceea ce contravine principiului bicameralismului (Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.336 din 30 aprilie 2008, și Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, precitată, paragraful 53).

32. Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura parlamentară, se încalcă principiul bicameralismului, și anume: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere. Întrunirea celor două criterii este de natură a afecta principiul care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, din procesul legislativ a primei Camere sesizate (Decizia nr.710 din 6 mai 2009, precitată, Decizia nr.413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.291 din 4 mai 2010, Decizia nr.1533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.905 din 20 decembrie 2011, Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.161 din 3 martie 2017, paragraful 29, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, precitată, paragraful 54, Decizia nr.377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.586 din 21 iulie 2017, paragraful 44, Decizia nr.561 din 18 septembrie 2018, publicată în Monitorul

Oficial al României, Partea I, nr.922 din 1 noiembrie 2018, paragraful 34, Decizia nr.404 din 6 iunie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.580 din 16 iulie 2019, paragraful 77, și Decizia nr.154 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.398 din 15 mai 2020, paragraful 65).

33. Stabilind limitele principiului bicameralismului, Curtea a apreciat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect deturnarea rolului de Cameră de reflecție al primei Camere sesizate în sensul că aceasta ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului de lege/propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce ar avea drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu ar mai avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea adoptată de Camera de reflecție, ci doar posibilitatea să o aprobe sau să o respingă. Sub aceste aspecte este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor (Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, și Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, precitată, paragraful 55). Bicameralismul nu înseamnă că ambele Camere trebuie să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, astfel că în Camera decizională pot să existe abateri de la forma adoptată de Camera de reflecție, dar fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/propunerii legislative. A nega posibilitatea Camerei decizionale de a se îndepărta de la forma votată în Camera de reflecție ar însemna limitarea rolului său constituțional, iar caracterul decizional atașat acesteia ar deveni iluzoriu. S-ar ajunge astfel la un veritabil mimetism, în sensul că cea de-a doua Cameră s-ar identifica, în ceea ce privește activitatea sa legislativă, cu prima Cameră, neputându-se îndepărta în niciun fel de la soluțiile legislative pentru care a optat prima Cameră, ceea ce este contrar, până la urmă, chiar ideii de bicameralism. Prin urmare, nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se

referă la aspectele principale pe care le-a avut în vedere proiectul de lege/propunerea legislativă în forma sa însușită de Camera de reflecție. În acest sens, modificările aduse formei adoptate de Camera de reflecție trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări (Decizia nr.765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.134 din 21 februarie 2017, paragrafele 37 și 38).

34. Prevederile art.75 alin.(3) din Constituție, folosind sintagma „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclud, ci, dimpotrivă, presupun ca proiectul de lege/propunerea legislativă adoptat/ă de prima Cameră sesizată să fie dezbătut/ă în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Curtea a subliniat însă că, în acest caz, Camera decizională nu poate să modifice substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr.624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.937 din 22 noiembrie 2016, Decizia nr.89 din 28 februarie 2017, precitată, paragraful 56, și Decizia nr.154 din 6 mai 2020, precitată, paragraful 66).

35. Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (Decizia nr.472 din 22 aprilie 2008, precitată, și Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, precitată, paragraful 28).

36. Legea este, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, astfel că autoritatea legiuitoare trebuie să respecte principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de către o singură Cameră (Decizia nr.1029 din 8 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.720 din 23 octombrie 2008, Decizia nr.3 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.71 din 29 ianuarie 2014, Decizia nr.355 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.509 din 8 iulie 2014, paragraful 38, Decizia nr.624 din 26 octombrie 2016, precitată, paragraful 39, Decizia nr.765 din 14 decembrie 2016, precitată, paragraful 29, Decizia nr.62 din 7 februarie 2017, precitată, paragraful 32, Decizia nr.377 din 31 mai 2017, precitată, paragraful 48, Decizia nr.404 din 6 iunie 2019, precitată, paragraful 79, și Decizia nr.154 din 6 mai 2020, precitată, paragraful 67).

37. Văzând parcursul legislativ al legii criticate, în raport cu susținerile autoarei sesizării, Curtea constată că este în discuție, din perspectiva unei posibile încălcări a principiului bicameralismului, soluția legislativă introdusă în Camera Deputaților la pct.1 al articolului unic al legii adoptate tacit de Senat, și anume dispozițiile alin.(7) cu care se completează textul art.100 din Codul penal, în sensul că nu beneficiază de liberare condiționată condamnatul aflat în executarea unei pedepse pentru săvârșirea uneia sau a mai multora dintre faptele prevăzute de dispozițiile art.188 - omorul, art.189 - omorul calificat, art.214 - exploatarea cerșetoriei, art.215 - folosirea unui minor în scop de cerșetorie, art.216 - folosirea serviciilor unei persoane exploatare, art.218 - violul, art.219 - agresiunea sexuală, art.220 - actul sexual cu un minor, art.221 - coruperea sexuală a minorilor, art.234 - tâlhăria calificată și ale art.236 - tâlhăria sau pirateria urmată de moartea victimei.

38. Sub acest aspect, analizând documentele privind inițierea și desfășurarea procesului legislativ în cauză, și anume propunerea legislativă depusă de inițiatori împreună cu expunerea de motive, forma legii care a fost adoptată de Senat, ca primă Cameră sesizată, și, respectiv, cea adoptată de Camera Deputaților, în calitate de

Camera decizională, Curtea constată, în acord cu susținerile autoarei sesizării, că soluția legislativă la care face referire Înalta Curte de Casație și Justiție nu se regăsește în intenția de reglementare și în forma legii adoptate tacit de Senat, formă care vizează exclusiv majorarea limitelor de pedeapsă pentru faptele incriminate de dispozițiile art.214 alin.(1), art.215 și ale art.216 din Codul penal.

39. Soluția legislativă reglementată de dispozițiile art.100 alin.(7) din Codul penal, nou-introdus, ce privește o modificare de esență în materia liberării condiționate prin care se exclude vocația la liberare condiționată a persoanelor condamnate pentru săvârșirea anumitor infracțiuni, și anume a celor prevăzute de dispozițiile art.188, art.189, art.214-216, art.218-221, art.234 și ale art.236 din Codul penal, nu are legătură cu contextul normativ vizat de inițiatorii propunerii legislative, context ce se limitează la majorarea limitelor de pedeapsă pentru trei infracțiuni dintre cele mai sus menționate.

40. Prin înlăturarea vocației la liberare condiționată a persoanelor condamnate pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de dispozițiile art.188, art.189, art.214-216, art.218-221, art.234 și ale art.236 din Codul penal, Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, modifică substanțial obiectul de reglementare și conținutul legii în raport cu forma inițiatorilor adoptată tacit de Camera de reflecție, formă care nu vizează instituții reglementate în partea generală a Codului penal, așa cum este instituția liberării condiționate.

41. Întrucât completarea adusă de Camera decizională propunerii legislative adoptate tacit de Camera de reflecție nu se raportează la materia avută în vedere de inițiatori și la forma de reglementare aprobată de prima Cameră sesizată, reiese că o singură Cameră, și anume Camera decizională, a legiferat în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului. Așadar, Curtea constată că este întemeiată critica de neconstituționalitate extrinsecă formulată de autoarea obiecției, având în vedere faptul că adăugarea în Camera decizională a dispozițiilor articolului unic pct.1 [cu referire la art.100 alin.(7) din Codul penal] din Legea pentru modificarea

și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal este de natură să determine o modificare de concepție a reglementării, contrară principiului bicameralismului, în sensul că reglementarea analizată nu mai este circumscrisă adoptării unor măsuri pentru situația descrisă în expunerea de motive.

42. Prin urmare, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal este neconstituțională în ansamblul său, întrucât încalcă prevederile constituționale ale art.61 alin.(2) referitor la structura Parlamentului și ale art.75 privind sesizarea Camerelor. În aceste condiții, Curtea constată că nu mai este cazul să examineze critica de neconstituționalitate intrinsecă formulată de autoarea obiecției de neconstituționalitate (Decizia nr.58 din 12 februarie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.205 din 13 martie 2020, paragraful 62, și Decizia nr.155 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.473 din 4 iunie 2020, paragraful 78).

43. În ceea ce privește efectele deciziei prin care Curtea, în cadrul controlului anterior promulgării, constată neconstituționalitatea unei legi în ansamblul său, iar nu doar a unor dispoziții din cuprinsul acesteia, Curtea reține că - în temeiul prevederilor art.147 alin.(4) din Legea fundamentală și având în vedere jurisprudența sa în materie - Parlamentului îi revine obligația de a constata încetarea de drept a procesului legislativ, ca urmare a constatării neconstituționalității legii în integralitatea sa. Curtea a arătat în jurisprudența sa că situația determinată de constatarea neconstituționalității legii în ansamblul său are efect definitiv cu privire la acel act normativ, consecința fiind încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări (Decizia nr.619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.6 din 4 ianuarie 2017, Decizia nr.139 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.336 din 3 mai 2019, paragraful 88, și Decizia nr.155 din 6 mai 2020, citată anterior, paragraful 79).

44. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite obiecția de neconstituționalitate formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, și constată că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, în ansamblul său, sunt neconstituționale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și prim-ministrului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 30 septembrie 2020.

PREȘEDINTELE

CURȚII CONSTITUȚIONALE

Prof.univ.dr. Valer Dorneanu

MAGISTRAT-ASISTENT,
Oana-Cristina Puică